

n é b i h

Termőföldtől az asztalig

GYORS VESZÉLYJELZŐ RENDSZEREK SZEREPE ÉLELMISZERBIZTONSÁGI VÁLSÁGHELYZETEKBEN

Mészáros László

Élelmiszerbiztonsági Kockázatértékelési Igazgatóság
igazgatóhelyettes

Élelmiszerlánc-biztonság a XXI. században: kihívások és eredmények
2012. november 22.

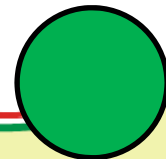

Élelmiszerbiztonsági események fokozatai

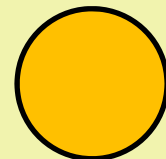
1. Rutin jellegű esemény

- 1 hatóság hatáskörét nem lépi túl
- a termék forgalmazása korlátozott (terület, fogyasztói kör), kis kockázatú
- az illetékes hatóság eszközrendszerével kézben tartható

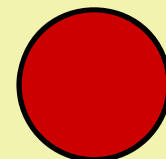
2. Potenciális válság (válsággá fejlődhet):

- következménye súlyosabbá válhat
- széles fogyasztói kört érint
- számottevő média érdeklődést válthat ki
- kezelése több hatóság együttes fellépését igényli

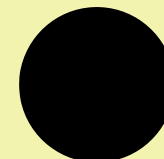
3. Válsághelyzet (rendkívüli helyzet, de még nem katasztrófa)

- széleskörű felhasználás
- nagy kockázat (azonnali vagy későbbi megbetegedések)
- nem kezelhető rutin eszközökkel

4. Katasztrófhelyzet

- egészséget, anyagi érdeket, alapvető ellátást, természeti értékeket veszélyezteti
- különleges intézkedések bevezetése szükséges
- önkormányzatok, állami szervek összehangolt együttműködése

Nemzetközi gyors veszélyjelző/információs rendszerek (Élelmiszerbiztonsági események)

RASFF

Rapid Alert System for Food and Feed
Élelmiszerekre és takarmányokra vonatkozó
gyors riasztási rendszer

- Az Európai Bizottság működteti,
- Hazai kapcsolattartó: NÉBIH-ÉKI

INFOSAN, INFOSAN Emergency

International Food Safety Authorities Network
Élelmiszerbiztonsági hatóságok nemzetközi hálózata

- a WHO működteti a FAO-val együttműködésben
- Hazai kapcsolattartó: NÉBIH-ÉKI

Nemzetközi gyors veszélyjelző/információs rendszerek (Humán egészségügy)

EWRS

Early Warning and Response System

Korai Figyelmeztető és Gyorsreagáló Rendszer
Jelentendő fertőző humán megbetegedések

- Az Európai Betegségmegelőzési és Járványvédelmi Központ (European Centre for Disease Prevention and Control, ECDC) működteti
- Hazai kapcsolattartó: Országos Epidemiológiai Központ (OEK)

EWRS

HEDIS (Health Emergency and Diseases Information System)

Országhatárokon átnyúló egészségi kockázatok kezelése

Egyéb:

CARRA NET (Chemical and Radiation Risk Assessment Network) kiépítés alatt

RAS-BICHAT (Rapid Alert System for Biological and Chemical Attacks and Threats)

Kémiai, biológiai és nukleáris ágensek szándékos kijuttatása (terrorcselekmény)

RAS CHEM információ megosztó platform, kiépítés alatt

Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal

Nemzetközi gyors veszélyjelző/információs rendszerek (Állategészségügy, növényegészségügy)

- **TRACES** ([Trade Control and Export System](#))
Élőállatok, és állati eredetű termékek szállítása
(tagállamok között, export, import)
- **ADNS** ([Animal Disease Notification System](#))
Állati betegségek tájékoztató rendszere, bejelentés köteles járvány
- **GLEWS**: ([Global Early Warning System for Major Animal Diseases, including zoonoses](#)) WHO-FAO-OIE

- **EUROPHYT** ([European Network of Plant Health Information](#))
Növény-egészségügyi határellenőrzés hálózata

Nemzetközi gyors veszélyjelző/információs rendszerek (Egyéb)

- **RAPEX** (Rapid Alert System for non-food dangerous products)
Veszélyes fogyasztási cikkek (nem élelmiszer)
- **ECURIE** (European Community Urgent Radiological Information Exchange for Nuclear Emergencies) (**Radiological/Nuclear**)
EU radiológiai gyors információcseréje veszélyhelyzet esetén

ARGUS (Central Crisis Coordination System)
EU központi veszély koordinációs központ,
kapcsolat az összes riasztási rendszerrel

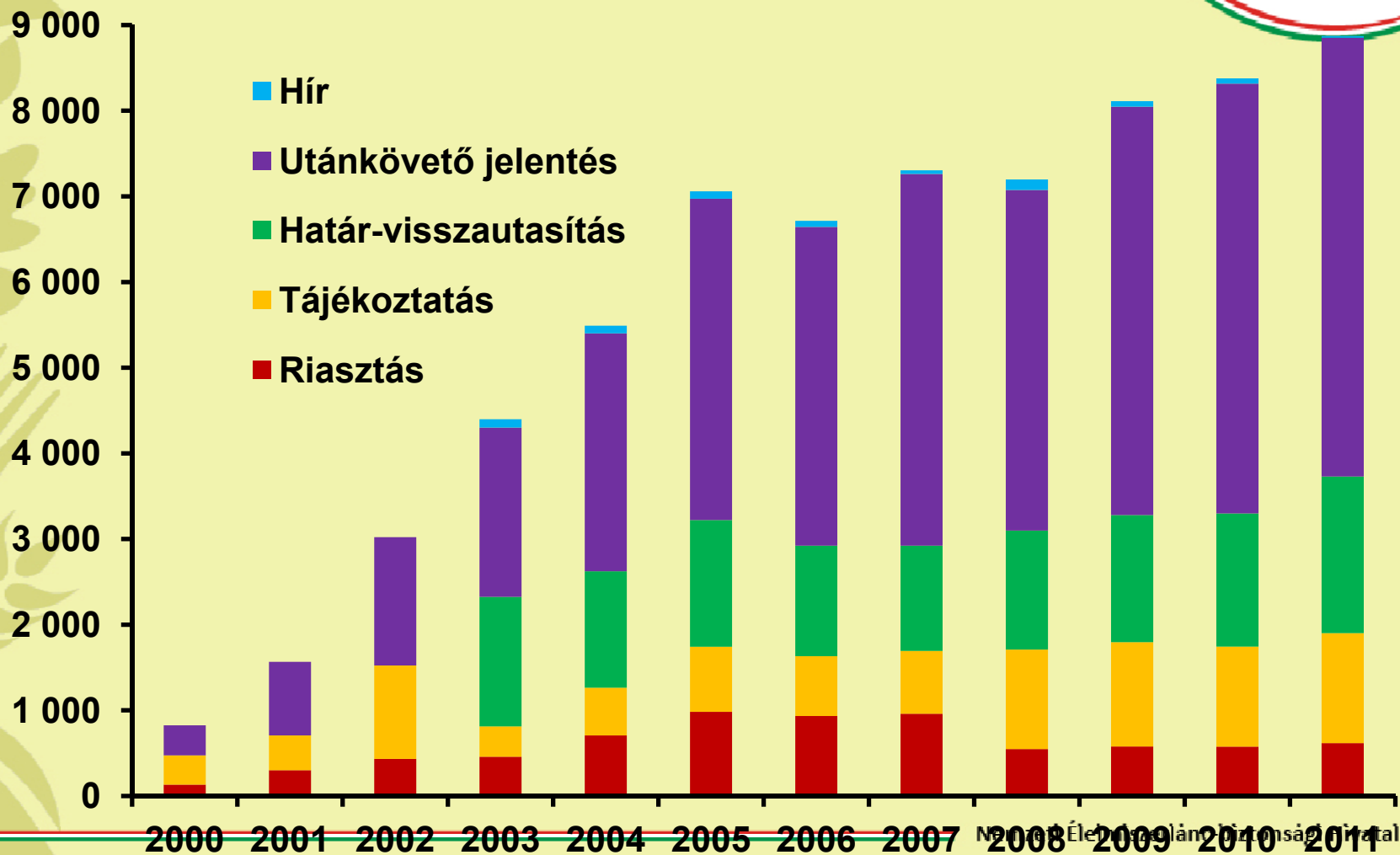

Összes RASFF bejelentések számának alakulása 2000 - 2011

n é b i h
Termőföldtől az asztalig

Bejelentések
száma (db)

Összes RASFF bejelentés száma

n é b i h
Termőföldtől az asztalig

Product category	pesticides	(sub)lethally pathogenic micro-organisms	heavy metals	composition	food additives	residues of veterinary medicinal products	pesticides	foreign bodies	migration	industrial contaminants	microbiological contamination	not determined / other	ML / novel food	inadequate or insufficient controls	organoleptic aspects	allergens	contaminants	parasitic infestation	radiation	labelling absent/incomplete/incorrect	packaging defective / incorrect	biotoxins (other)	feed additives	TSEs	chemical contamination (other)	Total
nuts, nut products and seeds	4948	122	7	19	28		11	94		4	67	34	67	15	35	10		2	1	11	1	5			6479	
fruit and vegetables	508	159	105	151	382		880	184	2	11	77	14	19	36	70	5	2	1	25	16	23	11			2685	
fish and products thereof	1	288	651	131	94		192	4	23	1	184	49	41		161	58	8	244	250	4	33	39	7		2463	
herbs and spices	266	304	8	668	93		117	29	1	3	46	6	7	1	16	3			33	4		1			1607	
food contact materials		1	463	5	3		1	16	710	15		29			21						7				1276	
meat and meat products (other than poultry)		650	17	27	28		75	3	15	1	13	21	83		66	42	19		20	7	21	32	7	42	1189	
crustaceans and products thereof		147	129	2	317	377					5	24	11		31	21	1		4	8	3	6		1	1087	
cereals and bakery products	209	18	9	69	77	2	11	86		33	22	9	242		9	16	55	6		9	6	6	5		901	
poultry meat and poultry meat products		607		3	2	79		7		3	2	28			35	6	2		2	4	2	1	17		800	
dietetic foods, food supplements, fortified foods	10	39	70	141	29	9	14	13		37	4	26	81	3	4	20			104	10	4	4		1	633	
confectionery	9	18	27	16	223	3	3	34		21	9	76	2	1	6	32				13	1				495	
soups, broths and sauces	1	3	3	126	59	1	1	25		76	1	4	3	1	4	16	16		6	3	2	1			352	
cocoa and cocoa preparations, coffee and tea	54	44	17		6		25	68		3	8	17	8	1	3	76			9	3	2	1			345	
milk and milk products	2	171	1	2	4	22	1	21		9	40	20			11	20	8	1		3	6	3			345	
animal nutrition	6	155	15	26	2	10	3	39		39		4	1	2								20	2	5	329	
honey and royal jelly	1			3		287	8	7		1	1	7			7					2	2				326	
molluscs and products thereof		126	63		10			2			84	2		1	2				1			27			318	
feed for food-producing animals	20	154	10	14		8	4	13		40	5	1	10		1		1			2		15	2		300	
non-alcoholic beverages	10	5	1	14	160		2	9		5	14	5	9	1	6	5			1	3	3			10	263	
fats and oils		1	4	151	7		1	1		58		14		18	3	1	1			2					262	
bivalve molluscs and products thereof		137	23		1						27				4	4			1		1	56			254	
prepared dishes and snacks	2	38		13	15	1		25		3	11	17	3	3	2	31			38	2	2	4			212	
pet food	21	80	1	4				3		9	26	6	25		1					1		2	5	8	192	
feed materials	10	88	8				2	15		4	14		16		1						1				160	
cephalopods and products thereof		13	64		2			5		1	2	5		22	8						1	1			124	
eggs and egg products		48			2	22	2	1		3	1	7		1	2							22			112	
other food product / mixed	4	12	4	8	6		1	6		2	3	34	1	7	3	3				7	1				103	
farmed crustaceans and products thereof		18	1			40				1																60
wild caught crustaceans and products thereof		1			2	51					1	4														60
wild caught fish and products thereof (other than crustaceans and molluscs)		4	31	3		8		1			1					10	1									60
natural mineral water		13	7	19				3		1	4	3														57
water for human consumption (other)		9	5	13				1	1	1	13				1	6										52
farmed fish and products thereof (other than crustaceans and molluscs)		4				40										1										45
food additives		3	1	2	7	2	4	1				1	4	1												32
feed additives		1	10	5			1			9		2											2			30
ices and desserts		3	2		3	9		5			1	1		2	2	2										30
alcoholic beverages					9			6				1	1				1				1	5			1	25
wine		2			4	7		1	3		1	2													1	23
compound feeds			1	2	3			4							1	1										15
animal by-products		1																			4	4				10
reproductive organs					1						2															6
gastropods		3										1														5
Total	6085	3489	1757	1646	1584	1229	1100	765	716	601	554	539	502	446	369	297	282	274	245	168	149	142	81	57	48	23122

Összes RASFF bejelentés száma

n é b i h
Termőföldtől az asztalig

	mycotoxins	path. microorg.	heavy metals	composition	food additives	vet. med. prod.	pesticide residues	foreign bodies	migration	industrial cont.	microbs (other)	not determined	GMO / novel food	bad or insuff. controls	organoleptic aspects	allergens	biocontaminants	parasitic infestation	Total
nuts, nut prod. & seeds	4 946	122	7	19	28		11	94		4	67	34	67	15	35	10		2	5 479
fruit and vegetables	508	159	105	151	382		880	184	2	11	77	14	19	36	70	5	2	1	2 685
fish and products thereof	1	288	651	131	94	192	4	23	1	184	49	41		161	58	8	244	250	2 463
herbs and spices	266	304	8	668	93		117	29	1	3	46	6	7	1	16	3			1 607
food contact materials		1	463	5	3		1	16	710	15		29		1	21				1 276
meat and meat prod.		650	17	27	28	75	3	15	1	13	21	83		66	42	19		20	1 189
crustaceans and prod.		147	129	2	317	377				5	24	11		31	21	1			1 087
cereals and bakery prod.	209	18	9	69	77	2	11	86		33	22	9	242	9	16	55	6		901
poultry meat & prod.		607		3	2	79		7		3	2	28		35	6	2			800
dietet & fort. foods & suppl.	10	39	70	141	29	9	14	13		37	4	26	81	3	4	20			633
confectionery	9	18	27	16	223	3	3	34		21	9	76	2	1	6	32			495
soups, broths and sauces	1	3	3	126	59	1	1	25		76	1	4	3	1	4	16	16		352
cocoa, & prod., coffee, tea	54	44	17		6		25	68		3	8	17	8	1	3	76			345
milk and milk products	2	171	1	2	4	22	1	21		9	40	20		11	20	8	1		345
animal nutrition	6	155	15	26	2	10	3	39		39		4	1	2					329
honey and royal jelly	1			3		287	8	7		1	1	7		7					326
Total	6 085	3 489	1 757	1 646	1 584	1 229	1 100	765	716	601	554	539	502	446	369	297	282	274	23 122

Tömeges EHEC járvány (2011)

- ***Escherichia coli* (EHEC) O104:H4**

2011. Németország, Franciaország
2.987 fő megbetegedés (Németország),
855 fő HUS (hemolitikus urémiás szindróma;
Haemorrhagic Uremic Syndrome)

53 fő haláleset

- Információk:

- Első jelzés: **EWRS**-en és **OEK**
- **RASFF**-on keresztül
  - 101 utókövető dokumentum (91 add. + 10 inf.)
  - Rendszeres telefon konferencia

- Feltételezett **forrás**: Egyiptomból származó csíráztatott **görög szénamag**
- 2011. július 6-án Bizottsági határozat (2011/402/EU), forgalmazási korlátozások
- 2013. március 1-től VTEC határérték csíráztatott magvakra (tervezet)

Hepatitis-A (HAV) szárított paradicsomban

- 2009. november 13-án a Bizottság tette a **RASFF** bejelentést (09-580) az **INFOSAN** (International Food Safety Authorities Network)-től kapott információ alapján
- Ausztrália, 2009. november:
  - megemelkedett a hepatitis-A esetek száma; **>250 fő**
  - betegek 2/3-a rendszeresen fogyasztott aszalt paradicsomot
- Franciaország, 2010. február:
  - 2009 novembere és 2010 februárja között: **43** beteg
  - aszalt paradicsom fogyasztása
  - A termék **Törökországból** származik
- Hollandia, 2010. január-2010. február:
  - 10 hasonló megbetegedés (RASFF bejelentés 2010. március 10-én [RASFF hír: 10-600])

Hepatitis-A (HAV) szárított paradicsomban (további RASFF bejelentések)

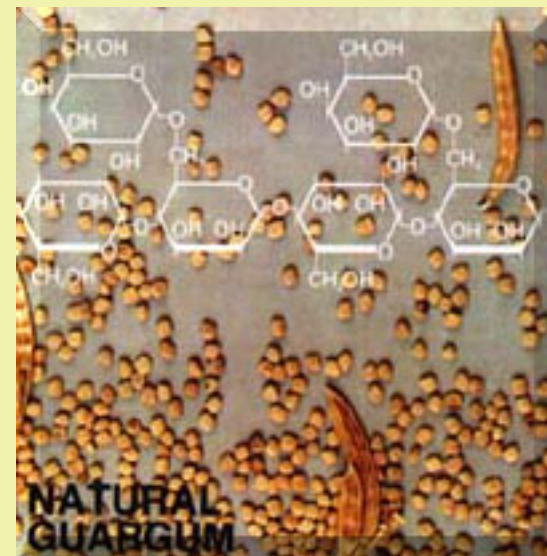

- 2010. november 26. : **Datolya** Algériából Belgiumon át (2010.1624, bejelentő Hollandia, jelenlét 25 g mintában)
- 2011. február 18.: **Datolya** Algériából Franciaországon át (2011.0213; bejelentő Hollandia, jelenlét 6 mintából 2-ben)
- 2012. november 6.: **fagyasztott földieper** kocka Kínából (2012.1534; bejelentő Belgium)

Dioxin és pentaklórfenol guar gumiban Indiából

- 2007. július 24. **Svájc** jelentése, egyes tételek megengedett határ 1000X
- dioxin (406 pg WHO TEQ/g) és pentaklorofenol (4 mg/kg)
- RASFF - 2007. 07. 25 (2007.0499) Indiából importált, határérték feletti mennyiségben dioxint tartalmazó guar-gumi (E 412, guar-gyanta)
- 39 EU és harmadik országba jutott el
- Na-pentaklórfenolat (PCP) használata az iparban Indiában
- 2008/352/EK , 258/2010/EK határozatok, majd [258/2010/EU rendelet 2010. ápr. 15.](#)
- Módszertani fejlesztések (mintavétel, kimutatás, EU által ellenőrzött labor, PCP <0,01 mg/kg)

(forrás: www.alphachem.com)

- Globális kereskedelem – globális veszélyek
  - nemzetközi együttműködés szükséges
- A nemzetközi gyors riasztási rendszerek szerepe
  - **MEGELŐZÉS**
Adatbázis - trendek elemzése, korai előrejelzés
egészségkárosodás csökkentése, válsághelyzetek megelőzése
  - Több országra kiterjedő **események észlelése**
  - Válsághelyzetben **gyors nemzetközi információcsere**, nyomonkövetés
(minden rendszer csak olyan hatékonysággal működik,
amilyen hatékonysággal az azt kiszolgálók dolgoznak)
- A különböző gyors riasztási rendszerek együttműködése kiemelt jelentőségű
- **A nyomonkövetés fejlesztése megkerülhetetlen feladat**
(adatbázisok hatóság, vállalkozások, szükség esetén digitalizálás)

n é b i h
Termőföldtől az asztalig

Csak ha közösen cselekszünk,
akkor tudunk hatékonyan reagálni a
nemzetközi élelmiszerbiztonsági
problémákra, és biztosíthatunk mindenki
számára biztonságos élelmiszereket

Dr Margaret Chan Fung Fu-chun
Főigazgató WHO

*“Only if we act together can we respond
effectively to international food safety
problems and ensure safer food for
everyone”*

(Kruse, 2011; Ellis 2009)

n é b i h
Termőföldtől az asztalig

Köszönöm figyelmüket!

